

Indexova notarska škola

Sve je sporno: od komisija koje je Ministarstvo pravde obrazovalo za polaganje notarskih ispita do izmene pravilnika o polaganju, koje su u neravnomernom položaju stavile one koji su ispit položili 2012. i ove godine, među kojima je i čak pet saradnika ministra Nikole Selakovića

Nikakve dileme nema da je cijeli "notarski proces" u Srbiji – zakonski riješen još 2011. godine, a prve ćemo javne bilježnike dobiti vjerovatno ove jeseni – obilježen kriminalnom " aferom Index". U prvoj je komisiji za notarske ispite, naime, bio profesor Oliver Antić, i sam najprije optužen, da bi se volšebno cijela ta priča prenijela pred beogradsko tužilaštvo, koje je od svega odustalo. Zašto, nikada nismo saznali. U ovoj posljednjoj komisiji također je osoba čiji je bračni partner, naime, optužen u aferi, ali ta je osoba član komisije koja ocjenjuje buduće notare i visoki dužnosnik u Ministarstvu pravde Srbije. I nikome ništa.

NOTARI, JEDAN POČETAK, DRUGI NASTAVAK

U junu ove godine Ministarstvo pravde je raspisalo konkurs za imenovanje prvih sto javnih bilježnika. Od toga, kako je objavljeno, a izdvajamo primjer Beograda, u tih prvih sto u Beogradu će biti: na Vračaru jedan, na Voždovcu dva, na Zvezdaru dva, u Zemunu dva, u Novom Beogradu četiri, na Paliluli tri, u Rakovici dva, na Savskom venecu jedan, toliko – jedan – i u Starom gradu, na Čukarici dva. Usporedbe radi: u "Službenom glasniku" s kraja 2012. za Vračar se predviđalo njih troje, za Zvezdaru šest, za Zemun sedam, isto koliko i za Palilulu...

Kako smo čuli od ministra pravde Nikole Selakovića, dosad je – od 2012. godine, kad su počeli ispiti za notare – taj ispit položilo 178 kandidata. O tome tko će biti izabran, od strane komisije i samog ministra, presuđivat će ocjene koje su kandidati dobili što na pismenom, što na usmenom ispitu.

U tome i jest kvaka!

Od početka ispita za notare nije se promijenila samo komisija, već i uvjeti polaganja, kao i kriteriji – jedina je "indexovski" zajednički nazivnik (imenitelj) u svemu tome, s time da ta ocjena nipošto nije u funkciji diskreditacije drugih i nepovezanih članova s tom sramnom kragujevačkom aferom.

"Od 'na sva zvana' obećanja da će za notare ili javne beležnike, kako su nazvani po novom Zakonu, biti birani najbolji pravници izgleda da će ostati samo prazna priča i da će ova mesta biti popunjena po političkoj, prijateljskoj ili nekoj sličnoj liniji, dok će oni koji su stvarno najbolji ostati 'ispod crte'", kaže naš sugovornik (ime, funkcija i ostali podaci poznati redakciji), koji je – razumljivo – htio ostati anonimn. Sjeća se svog polaganja ispita: nakon što je, kao i mnogi drugi, na Pravnom fakultetu u Beogradu završio specijalističke studije javnog bilježništva (plaćene oko sto hiljada dinara), nakon što je objavljeno da to neće imati nikakvog utjecaja na notarski ispit usprkos tome što su neki profesori bili fakultetski predavači i potom notarski ispitivači, upozoren je da će kandidati na notarskom ispitu "proći i sito i rešeto". Ispunilo se upozorenje: u tom roku, 2012. godine, od 360 kandidata koji su izašli na ispit, pismeni ispit je položilo njih 41, a usmeni njih 30. Pritom, ocjene koje su dobili bile su samo šestice i sedmice, kaže, "valjda smatrajući da treba da budu srećni što su ispit uopšte i položili".

Dodaje, od 2013. godine se situacija "naglo mijenja": počinje se razvijati strategija za izbor "notara po ukusu" Ministarstva pravde, pa se mijenja sastav komisije, kao i pravilnik istog Ministarstva o polaganju ispita, na osnovu kojega raste i broj onih koji su položili i visokih ocjena.

PODACI, ISTINE I LAŽI

Na samom sajtu Ministarstva, koji prati polaganje notarskog ispita od aprila 2013. godine (ranijih podataka nema), na primjer, stoji da je u tom roku pismeni položilo 22 kandidata, usmeni 15, u junu je njih 19 položilo pismeni, usmeni 11, u decembru 10 pismeni, a osam usmeni. Slijedi 2014. godina: u februaru je deset kandidata prošlo pismeni, od njih sedam usmeni, u martu je od njih 16 koji su položili pismeni, 13 položilo usmeni, u aprilu je od njih 15 usmeni prošlo 13. U maju je nešto čudnovatija situacija:

od 12 njih koji su položili pismeni, najednom imamo 18 koji su položili i usmeni, a u junu – zasad posljednjem održanom ispitnom roku – ne znamo koliko ih je prošlo pismeni, ali su usmeni – time i kompletan notarski ispit – položili njih 13-oro. S time da, po podacima sa sajta Ministarstva, ne znamo ni za jedan ispitni rok koliko je kandidata uopće pristupilo ispitu, a bez toga se teško mogu napraviti jasne uporedbe, iako i ovo navedeno ide u prilog našeg neimenovanog sugovornika.

Podaci Ministarstva pravde, pak, tvrde da se prolaznost na ispitu 2014. godine nije znatno izmijenila u odnosu na 2012. godinu. U svom odgovoru "Blicu", koji je prvi nedavno pokrenuo tu temu, oni kažu: "U 2012. godini u tri ispitna roka ispit je ukupno položilo 55 kandidata. U 2013. godini u pet ispitnih rokova ispit je ukupno položilo 77 kandidata. U 2014. godini u pet ispitnih rokova javnobeležnički ispit je ukupno položilo 66 kandidata. Na osnovu navedenog, može se zaključiti da se prolaznost na ispitu nije znatno izmijenila u odnosu na 2012. godinu", kažu, tvrdeći da nije bilo promjene kriterija za polaganje ispita u 2014. godine, te da je jedina izmjena cijena ispita, koja je sa 60.000 smanjena na 39.000 dinara.

Sama vlast se demantirala, pa je tako Ljiljana Blagojević, pomoćnica ministra pravde, u septembru prošle godine za "Politiku" otklonila "govorkanja" o namještenim ispitima, rekavši: "Niko u sadašnjem sastavu Ministarstva pravde i državne uprave nije imao uvid u ova dešavanja. Ono što je u početku napravljeno od javnobeležničkog ispita uveliko je urušilo poverenje i interesovanje kandidata. Ispitna pitanja imala su preterani akademski nivo u odnosu na potrebu da kroz njih kandidati pokažu praktične veštine. Advokat koji polaže ovaj ispit nije teoretičar, već stručan praktičar, što treba da ima budući notar. Stoga moram reći da su se stvari promenile. Ispit je sada više prilagođen suštini posla budućih notara. Za početak, produžili smo vreme polaganja sa tri na četiri sata."

NOVI MINISTAR PRAVDE, STARI MANIRI:

Nikola Selaković

foto: Alex

člana Pravilnika zamjenjuje se riječima *većine članova*. Ranije, dakle, od šest je jedan bio dovoljan da netko padne ispit, sada imamo njih pet koji odlukom – umjesto tog *najmanje jednog* – *većinom* odlučuju o uspjehu nekoga tko polaže notarski ispit. Glasanje umjesto ja-

ocenu osam petnaestak, a ostalo su šestice i sedmice”, kaže on.

BEZOBRAZLUK, JAVNI

Kako god, činjenica koju se ne može zaobići jest i to da je iz njegovog Ministarstva čak pet osoba položilo taj ispit ove godine, da je – rijetko izazvan, kao i njegovi stranački kolege, medijskim napisima – izjavio da je jednu od njih koja se namjerila kandidirati na budućem konkursu za notare zamolio da odustane od toga.

Ta stvar, kao i činjenica da je priličan dio onih koji su iz javnih službi ove godine položilo notarski ispit, mora zabrinuti. Istina je da niti u drugim zemljama okruženja notari nisu bili imenovani bez pečata politike, ali barem su imali iste kriterije polažući notarski ispit, i nikome, kao naše Ministarstvo pravde, na upit (“Blicu”) nije odgovorilo bezobrazlukom na razumno pitanje koje se tiče građana koji u toj državi žive: “Javne beležnike neće imenovati novinari, već će to biti učinjeno po jasnim i transparentnim kriterijumima, koje propisuje zakon.”

Koji zakon i koji pravilnik? Naš sugovornik kaže da smo sad došli u situaciju da za 30 mjesta u Beogradu, koliko je raspisano nedavnim konkursom, ima najmanje tri puta više kandidata, a isključivi će kriterij biti prosjek ocjena na notarskom ispitu. “Da li je to bio način da se ispune obećanja ministra pravde o najboljim pravnicima? Formalno da, jer su ti kandidati oni sa najboljim ocenama. Ali, da li iko postavlja pitanje kada su položili, po kojim kriterijumima, na koji način, gde su ranije radili, a što bi sve, po slovu zakona, trebalo da se ima u vidu prilikom izbora?”, pita naš sugovornik i dodaje da će isti ljudi koji su u komisiji za polaganje ispita i u komisiji koji će birati buduće notare, a sve se radi pod okriljem Ministarstva pravde.

Nema druge no zaključiti paralelom Malović–Selaković: gdje ja stadoh, ti produži. U kaosu, nepravdama, bezakonju, pravnoj nesigurnosti i odsustvu vladavine prava.

TATJANA TAGIROV

Dobro, tri i četiri sata nisu isto: naš razumljivo anonimni sugovornik kaže da se na tom obimnom pismenom ispitu tri i četiri sata za rješavanje testa razlikuju baš mnogo. No, nije samo to izmjena, jer je Ministarstvo pravde donijelo izmjene i dopune prethodnog zakonskog teksta o notarskom ispitu, unazadivši u bitnoj mjeri ono što je isto Ministarstvo za vakta Snežane Malović donijelo.

PRAVILNIK I PRAVILNIK

Evo najznačajnijih. Prethodni Pravilnik je propisivao da komisija ima šest članova, a jednog kandidata proveravaju tri člana komisije, po rasporedu koji za svaki ispitni rok utvrdi predsjednik Komisije, te članove Komisije imenuje ministar pravosuđa na period od tri godine, sa mogućnošću ponovnog imenovanja.

Izmenama se ispitna komisija sastoji od pet članova, od kojih je jedan predsjednik, imenuje ih ministar, koji može obrazovati više komisija.

Prethodni pravilnik je propisivao da pismeni dio ispita ocjenjuju, nezavisno jedan od drugog članovi komisije, ocenama od deset do pet na pismenom ispitu. Konačna ocjena za pismeni dio ispita za svakog kandidata se utvrđuje kao prosek ocjena koje je dao *svaki* član komisije, izražen sa dvije decimale. I sad: kandidatu koji je od *najmanje jednog člana* komisije dobio ocenu nižu od šest, nije položio pismeni dio ispita, se ne utvrđuje prosječna ocjena. Pao je, naime. E sad, *najmanje jedan član* iz tog

sno naznačenih pravila, ili...?

Ima još. Stari Pravilnik kaže da “svaki ispitni predmet na usmenom delu ispita kandidat polaže pred dva od tri člana Komisije koje je za kandidata predsednik Komisije odredio pre pristupanja pismenom delu ispita (potkomisija), tako da svaki predmet polaže pred različitom potkomisijom”, a novi da “svaki ispitni predmet na usmenom delu ispita kandidat polaže pred svim članovima Komisije”. Nema, dakle, više nikakvih potkomisija, ima samo glasanje...

I još starog Pravilnika: “Kandidat čija je prosečna ocena niža od šest ili koji je od najmanje jednog člana Komisije dobio ocenu nižu od šest, nije položio usmeni deo ispita.” Potom i novog, opet “glasačkog” Pravilnika, novi i izmijenjeni propis kaže: “Kandidat koji je od većine članova Komisije iz jednog predmeta dobio ocenu nižu od šest, nije položio usmeni deo ispita.”

Na prvim rokovima, bilo je dovoljno da jedan ispitivač nije dao ocenu višu od šest, od aprila 2013. godine, s novim Pravilnikom, stvar se rješava glasanjem. S time da će, kako kaže naš sugovornik, bostan obrati oni koji su ispit polagali u prvim rokovima, na kojima su zaista dobijali vrlo stroge ocjene; sam ministar Selaković kaže u nedavnom intervjuu “Blicu” da uvjerljiva većina kandidata koji su od 2012. godine do sad položili ispit za javne bilježnike nemaju visoku prosječnu ocenu. “Na primer, niko od 198 kandidata koji su položili ispit nema desetku. Ocenu devet imaju četiri osobe,